

Sygn. akt: I C 437/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) (...) z siedzibą w G.

przeciwko P. K.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.355,67 zł (trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt pięć złotych 67/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 lutego 2019 roku do 3 kwietnia 2019 roku;
- zasądzoną w punkcie 1. należność główną rozkłada na 33 raty miesięczne, płatne do końca miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca następnego po uprawomocnieniu się wyroku, przy czym pierwsze 32 raty po 100 zł, a ostatnia w kwocie 155,67 zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.254,05 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt cztery złote 05/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sygn. akt I C 437/19

UZASADNIENIE

(...)(...) w G. wniósł o zasądzenie od P. K. kwoty 5.530,67 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki zaciągniętej przez pozwanego w dniu 12 lipca 2018 r. w (...) S.A. w O.. W pozwie zaznaczono, że na dochodzoną kwotę składają się:

- 2.771,12 zł suma niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki,

- 90,12 zł suma odsetek umownych stanowiących część odsetkową niespłaconych rat pożyczki do dnia wypowiedzenia umowy,

- 29,05 zł skapitalizowane odsetki umowne naliczone od przeterminowanych rat kapitałowych w trakcie obowiązywania umowy pożyczki oraz dalsze odsetki umowne za opóźnienie naliczone od dnia następnego po wypowiedzeniu umowy pożyczki do dnia sporządzenia pozwu,

- 2.640,38 zł suma prowizji za udzielenie pożyczki i prowizji operacyjnej, naliczonych zgodnie z warunkami umowy.

Pozwany na rozprawie złożył wyjaśnienia i wniósł o rozłożenie zadłużenia na raty po 100-150 zł (k. 33 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 2).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12 lipca 2018 roku (...) S.A. w O. (pożyczkodawca) zawarła z P. K. (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanemu pożyczki w kwocie 2.900,00 zł na okres 30 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według zmiennej stopy procentowej w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych, która na dzień zawarcia umowy wynosiła 10 % rocznie, oraz że z tytułu przygotowania i udzielenia oraz obsługi pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: prowizji za udzielenie pożyczki w wysokości 725 zł i prowizji operacyjnej z tytułu obsługi pożyczki w kwocie 2.175 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odpowiednią częścią kapitału i odsetkami umownymi.

W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie pożyczki pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

W punkcie 34 umowy zastrzeżono, że pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia m.in. w przypadku braku zapłaty w terminie dwóch pełnych rat pożyczki.

Dowód : umowa pożyczki (k. 16-20 akt)

Pozwany spłacił dwie raty pożyczki, następnie zachorował na depresję i zaprzestał spłat w związku z koniecznością zakupu leków (okoliczności niesporne - pismo powoda z 20 listopada 2018 r. - k. 12-13 akt i wyjaśnienia pozwanego – k. 33 akt).

W dniu 24 lipca 2018 r. wierzyciel pierwotny dokonał przelewu przysługującej mu wierzytelności na rzecz powoda, o czym zawiadomiono pozwanego pismem z 13 sierpnia 2018 r.

Dowód : pismo informacyjne z 13.08.2018 r. (k. 10-11 akt)

Pismem z dnia 20 lipca 2018 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zapłaty zaległości w spłacie pożyczki kwocie 433,78 zł w terminie do 30 listopada 2018 r. pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Pismem z dnia 17 grudnia 2018 roku powód wezwał pozwanego do spłaty zadłużenia w kwocie 653,12 zł do dnia 31 grudnia 2018 r. i wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki z okresem wypowiedzenia 30 dni na wypadek braku spłaty zaległości w określonym terminie.

Dowody : ostateczne wezwanie do zapłaty (k. 12-13 akt)

wypowiedzenie umowy pożyczki (k. 14-15 akt)

Pozwany nie spłacał pożyczki, gdyż po jej zaciągnięciu zachorował na depresję i musiał się leczyć. Nie był w stanie dalej pracować i obecnie utrzymuje się z zasiłku chorobowego w kwocie 1300 zł. Posiada też inne długi, które spłaca w ratach. Mieszka u rodziców z żoną i ośmioletnim synem. Żona pozwanego jest w ciąży, nie pracuje. Pozwany nie otrzymuje świadczenia wychowawczego na syna ani zasiłku rodzinnego. Rodzicom przekazuje miesięcznie po 200 zł na

poczet opłat za światło i wodę, resztę pieniędzy przeznacza na utrzymanie siebie, żony i syna (okoliczności niesporne: wyjaśnienia pozwanego – k. 33 akt).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powoda, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 12 lipca 2018 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwany posiadał zaległości w spłacie dwóch rat. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powoda dotyczące zwrotu kapitału udzielonej i niezwróconej pożyczki, podobnie jak żądanie zapłaty odsetek umownych za korzystanie przez pozwanego ze środków finansowych przez czas określony w umowie (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c.).

Sąd nie zakwestionował prawa pożyczkodawcy do naliczenia prowizji z tytułu przygotowania i udzielenia pożyczki, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki.

Sąd zakwestionował natomiast prawo pożyczkodawcy do naliczenia i pobrania wygórowanej prowizji operacyjnej z tytułu obsługi pożyczki w kwocie 2.175 zł. W umowie nie wyjaśniono, za jakie konkretnie czynności została naliczona ta wygórowana opłata. Zaznaczyć należy, że za rozpatrzenie wniosku o udzielenie pożyczki, przygotowanie umowy pożyczki i ocenę zdolności kredytowej pozwanego pożyczkodawca naliczył odrębną opłatę, a za udostępnienie pozwanemu środków pieniężnych odsetki umowne w wysokości maksymalnej. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo. Wynagrodzeniem pożyczkodawcy za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych są albo odsetki umowne albo wynagrodzenie prowizyjne. Nie można pobierać jednego i drugiego, gdyż wówczas pożyczkodawca otrzymałby dwa razy wynagrodzenie za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa innych pożyczkodawców o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żadanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17 i I C 1595/17.

Kwestią obciążania przez pożyczkodawców pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też ostatnio Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawach VIII Ca 563/17 i VIII Ca582/17, który w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. podzielił stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych

czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

Uwagi te mają w pełni odniesienie do opłaty w kwocie 2.175 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 12 lipca 2018 r. prowizją operacyjną.

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...) (...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do opłaty w kwocie 2.175 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 12 lipca 2018 r. prowizją operacyjną.

Ze względu na to, że prowizja w kwocie 2.175 zł została w ocenie Sądu naliczona za to samo, za co należały się pożyczkodawcy odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów określenia tak wygórowanej opłaty i nie wykazano rzeczywistych kosztów za dokonanie czynności, za które miała być naliczona ta opłata, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia w całości (art. 58 § 1 k.c. i art. 359 § 1-2³ k.c.). W konsekwencji Sąd uznał roszczenie powoda za uzasadnione jedynie w wysokości 3.355,67 zł (kwota żądna w pozwie pomniejszona o kwotę nienależnej prowizji operacyjnej w kwocie 2.175 zł).

Odsetki ustawowe za opóźnienie od niezwróconej kwoty kapitału pożyczki, skapitalizowanych odsetek w pozwie i należnej części prowizji za udzielenie pożyczki zasądzone na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

W ocenie Sądu pozwany zasługuje na skorzystanie z dobrodziejstwa rozłożenia zasądzonej należności na raty (art. 320 k.p.c.). Pozwany ze względu na chorobę utrzymuje się obecnie jedynie z zasiłku chorobowego, z czego musi utrzymać także rodzinę. Spłaca też dobrowolnie inne zobowiązania. Nie stać go więc obecnie na spłatę całego zadłużenia wobec powoda w krótkim czasie. W ocenie Sądu narażenie pozwanego na egzekucję całej zasądzonej należności pogorszyłoby jego - i tak trudną - sytuację finansową. Z tych względów zachodziła podstawa do rozłożenia zasądzonych świadczeń na raty, których wysokość określono zgodnie z prośbą pozwanego, uwzględniając jego obecną sytuację majątkową i rodzinną, z tym że wysokość ostatniej raty określono jako wyrównawczą. Rozłożenie świadczenia na raty daje większe prawdopodobieństwo dobrowolnej spłaty długu przez pozwanego. Przymusowa egzekucja z jego majątku w obecnej sytuacji byłaby bezskuteczna.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06 (OSNC 2007, nr 10, poz. 147) rozłożenie zasądzonych świadczeń na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek - wskazany już w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 (OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat. Z tego względu odsetki zasądzone jedynie do dnia wyrokowania (art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.), a powództwo o zapłatę odsetek za okres od wyrokowania do dnia płatności poszczególnych rat zostało oddalone.

O kosztach procesu w punkcie 4. (czwartym) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Powód wygrał sprawę w 60,67 % (3.355,67 zł/5.530,67 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 2.067 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 250 zł (k. 27 akt), opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł

(k. 24 akt) i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 1.800,00 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 265). Finalnie należał się zatem powodowi od pozwanego zwrot kwoty 1.254,05 zł.